

WELMEC

European Cooperation in Legal Metrology

Informace, které musí obsahovat certifikát
přezkoušení typu a označení připojené na
plynoměrech

WELMEC

European Cooperation in Legal Metrology

WELMEC je spolupráce mezi představiteli legální metrologie členských států Evropské unie a EFTA.

Tento dokument je jednou z mnoha příruček vydávaných WELMEC s cílem poskytnout vodítko výrobcům měřidel a oznámeným subjektům odpovědným za posuzování shody výrobků.

Příručky mají výhradně poradenský charakter a neukládají žádná restriktivní opatření ani dodatečné technické požadavky oproti těm, které jsou obsaženy v příslušných směrnicih EU.

Alternativní přístupy mohou být přijatelné, ale návody uvedené v tomto dokumentu jsou považovány za stanovisko WELMEC jako nejlepší možná praxe, která by měla být následována.

Publikováno:
WELMEC Sekretariát

E-mail: secretary@welmec.org
Website: www.welmec.org

Obsah

1	Definice a zkratky	4
2	Rozsah působnosti	5
3	Označení na plynoměrech	6
4	Požadované informace	6
4.1	Informace na plynoměru	6
4.2	Informace poskytované plynoměrem	8
4.3	Informace doprovázející plynoměr	8
4.4	Informace požadované v TEC	9
5	Příklad nápisů	10
5.1	Příklad výrobního štítku	10
5.2	Příklady nápisů nebo indikací blízko nebo na počítadle	11

1 Definice a zkratky

V tomto dokumentu platí následující zkratky a definice:

- MID** Směrnice 2004/22/EC Evropského parlamentu a Rady ze dne 31. března 2004 o měřicích přístrojích (*Measuring Instrument Directive*)
- TEC** Certifikát ES přezkoušení typu podle přílohy B nebo certifikát ES přezkoumání návrhu podle přílohy H1 směrnice MID.
- štítek** štítek vyžadovaný MID pro celý měřicí systém opatřený značkou „CE“, „M“, rokem připevnění, číslem oznámeného subjektu a dalšími povinnými údaji definovanými v článku 9 přílohy I směrnice MID.
- NB** oznámený subjekt určený členským státem v souladu s čl. 11 odst. 1 směrnice MID (*notified body*)

2 Rozsah působnosti

Plynoměry uváděné na trh a/nebo uváděné do provozu výrobcem musí splňovat požadavky směrnice MID.

Z tohoto důvodu je pro plynoměry vyžadován postup posuzování shody podle přílohy B nebo H1 (přezkoumání návrhu).

Po vydání TEC pro plynoměr musí být postup posuzování shody dokončen postupem podle přílohy D, F v případě přílohy B nebo H1 (systém jakosti). Během postupu posuzování shody podle přílohy D, F nebo H1 (systém jakosti) musí být plynoměr opatřen výrobním štítkem výrobce.

Tento dokument popisuje nejlepší osvědčený přístup, jenž se vztahuje k informacím uvedených v TEC, které musí doprovázet a být uvedeny na plynoměru, a to pro podporu výrobců a všech ostatních zúčastněných stran, např. oznámených subjektů (určených dle příloh B, D, F a H1 směrnice MID), oznamujících orgánů a orgánů dozoru nad trhem.

Tento návodový dokument se nevztahuje na označení potřebná podle jiných příslušných evropských směrnic, jako je např. směrnice ATEX, směrnice EMC, směrnice o nízkém napětí a tak dále.

Distribuční plynárenské společnosti mohou také požadovat další označení plynoměrů, aby si usnadnily správu svých plynoměrů instalovaných v síti. Tento návodový dokument se těmito značkami nezabývá.

Tento návodový dokument specifikuje povinné označení požadované směrnicí MID a osvědčený postup pro specifikaci informací v TEC, které musí nést a doprovázet plynoměr, které jsou považovány za nezbytné na základě interpretace základních požadavků.

Alternativní přístupy mohou být přijatelné, ale návod uvedený v tomto dokumentu představuje kolektivní a uvážený názor organizace WELMEC jako nejvhodnější postup, který je třeba dodržovat.

3 Označení na plynoměrech

Podle článku 17 směrnice MID musí být na plynoměru následující označení:

- Označení shody CE + M + rok umístění + číslo NB

Označení musí být v souladu s požadavky uvedenými v článku 17 směrnice MID.

4 Požadované informace

4.1 Informace na plynoměru:

Podle článku 9.1 přílohy I směrnice MID musí být na plynoměru uvedeny tyto informace:

- Značka výrobce (logo) nebo jeho název;
- Identifikační označení:
  - označení typu podle certifikátu o přezkoušení typu nebo návrhu;
  - výrobní číslo;
  - rok výroby;
  - číslo certifikátu ES přezkoušení typu nebo certifikát ES přezkoumání návrhu.
- Informace týkající se přesnosti:
  - třída přesnosti.
- Informace týkající se podmínek použití
  - Rozsah teploty plynu a rozsah tlaků, pro které musí být chyby plynoměru v mezích maximální dovolené chyby vyjádřené jako:

$$t_g = \dots - \dots \text{ <jednotka>; } ^1)$$

$$p_g = \dots - \dots \text{ <jednotka>. } ^1)$$

- Maximální a minimální okolní teplota, pokud se liší od teploty plynu

$$t_m = \dots - \dots \text{ <jednotka>; } ^1)$$
- Pokud to je vhodné, může být uveden rozsah hustoty, ve kterém musí chyby odpovídat mezím maximální dovolené chyby a musí být vyjádřen jako:

$$\rho = \dots - \dots \text{ <jednotka> } ^1)$$
- Maximální a minimální průtoky Q_{max} a Q_{min} ;
- Přechodový průtok Q_t , pokud není jasně uveden v použité harmonizované normě, která je uvedena na štítku plynoměru.
- Pokud to je vhodné, hodnota impulsního čísla vysílače impulsů.
- V případě, pokud je indikován pouze přepočtený objem:
  - specifická teplota t_{sp}
  - základní teplota t_b
- V případě, pokud je indikován pouze objem za základních podmínek:
  - základní teplota t_b
  - základní tlak p_b

¹ Alternativně mohou být označení viditelná prostřednictvím elektronického indikačního zařízení jasným a jednoznačným způsobem za předpokladu, že TEC specifikuje, jak získat hodnoty pro tyto parametry, viz bod 3.4 tohoto návodového dokumentu.

- V případě použití fixní hodnoty tlaku p_{sp}
- **V** nebo **H** pokud lze plynoměr provozovat pouze v horizontální nebo ve vertikální poloze.
- Indikace směru proudění, např. symbol šipky, pokud není uvedena jinde na tělese.
- Další značení plynoměrů s výstupními hřídelemi:
  - a. U plynoměrů vybavených výstupními hnacími hřídelemi, nebo jinými zařízeními pro připojení odnímatelných přídatných zařízení, musí mít každá hnací hřídel nebo jiné zařízení uvedenu svou konstantu (C) ve tvaru „1 rev = ... <jednotka>“ a směr otáčení. „rev“ je zkratka slova „otáčka“;
  - b. Pokud je k dispozici pouze jedna hnací hřídel, musí být maximální přípustný točivý moment označen ve tvaru
  - c. „ $M_{max} = \dots \text{ N.mm}$ “;
  - d. Pokud existuje více hnacích hřídelí, musí být každá hřídel charakterizována písmenem M s dolním indexem ve tvaru $M_1, M_2, \dots M_n$ “;
  - e. Na plynoměru musí být uveden následující vzorec:

$$k_1M_1 + k_2M_2 + \dots + k_nM_n \leq A \text{ N.mm},$$
 kde:
    - A je číselná hodnota maximálního přípustného točivého momentu působícího na hnací hřídel s nejvyšší konstantou, kde je moment aplikován pouze na tuto hřídel; tato hřídel musí být charakterizována symbolem M_1 ,
    - k_i ($i = 1, 2, \dots n$) je číselná hodnota určená následujícím způsobem: $k_i = C_1 / C_i$,
    - M_i ($i = 1, 2, \dots n$) je točivý moment aplikovaný na hnací hřídel charakterizovaný symbolem M_i ,
    - C_i ($i = 1, 2, \dots n$) představuje konstantu pro hnací hřídel charakterizovanou symbolem M_i .
- Hodnoty impulsních čísel vysílačů impulsů HF (vysokofrekvenční) a LF (nízkofrekvenční)

(imp/<jednotka>, pul/<jednotka>, <jednotka>/imp); ²⁾

Poznámka: Hodnota impulsního čísla je určena alespoň šesti platnými číslicemi, pokud není rovna celočíselnému násobku nebo desetinnému zlomku použité jednotky.
- Další značení plynoměrů s elektronickými zařízeními
  - a) Pro externí napájení: jmenovité napětí a jmenovitá frekvence;
  - b) U nevyměnitelného zdroje energie: provozní životnost měřicího zařízení nebo případně zbývající kapacita baterie v jednotkách času může být uvedena na elektronickém indikačním zařízení; ²⁾, viz také bod 4.2 tohoto dokumentu.
  - c) Pro vyměnitelný zdroj napájení: viz bod 4.2 tohoto dokumentu.
  - d) Identifikace softwaru: viz bod 4.2 tohoto dokumentu.
- Pokud je pro správný provoz nutná nějaká informace, pak na plynoměru musí být umístěn příslušný pokyn nebo odkaz na manuál.

2

Alternativně mohou být označení viditelná prostřednictvím elektronického indikačního zařízení jasným a jednoznačným způsobem za předpokladu, že TEC specifikuje, jak získat hodnoty pro tyto parametry, viz bod 3.4 tohoto návodového dokumentu.

Podle čl. 10 odst. 2 přílohy I směrnice MID se v blízkosti displeje musí nacházet následující informace:

- Označení V nebo m nebo označení „Objem“ („Volume“) nebo „Hmotnost“ („Mass“) v případě zobrazení objemu nebo hmotnosti za podmínek měření podle odstavce 2.1 MI-002 MID.
- Indikace V_b nebo označení „Objem při základních podmínkách“ („Volume at base conditions“) v případě přepočteného objemu.

Podle článku 6 přílohy MI-002 směrnice MID musí být měřené množství zobrazeno v metrech krychlových nebo v kilogramech, které musí být opatřeny příslušným nápisem nebo údajem (buď m^3 nebo kg) tak, aby se nacházel za poslední číslicí displeje.

4.2 Informace poskytované plynoměrem

- Podle článku 8.3 přílohy I směrnice MID musí měřidlo snadno poskytovat identifikační informace o softwaru ³).
- Podle článku 5.2 přílohy MI-002 směrnice MID musí mít přiřazený zdroj napájení životnost nejméně pět let. Po uplynutí 90 % jeho životnosti musí být indikována odpovídající výstraha.

4.3 Informace doprovázející plynoměr

Podle článku 9.3 přílohy I směrnice MID musí být měřidlu přiloženy informace týkající se jeho fungování, pokud není měřidlo tak jednoduché, že tyto informace nejsou potřebné.

Informace musí být snadno pochopitelné a musí v případě potřeby obsahovat:

- Třídy mechanického a elektromagnetického prostředí,
- Horní a dolní teplotní meze,
- Schopnost odolávat kondenzaci,
- Umístění v otevřených nebo uzavřených prostorech,
- Uvnitř nebo venku.

³ viz pokyny pro identifikaci softwaru a kontrolu shody uvedené v návodovém dokumentu WELMEC Guide 7.2, tj. kontrolní součet (CRC) nebo hashovací kód a prezentaci těchto údajů, zejména dle specifických příloh (Extention I) návodového dokumentu 7.2 pro plynoměry.

- Návody k instalaci, údržbě, opravám, přípustným justováním:
  - Výměna baterie, typ baterie
  - Stručný popis a pokyny pro spotřebitele o způsobu získávání registrovaných hodnot, které slouží jako podklad pro transakci a (v případě potřeby) ke kontrole účtu
- Pokyny pro správný provoz a veškeré zvláštní podmínky použití:
  - Skupina/druh plynů nebo charakteristiky složení plynu vhodného pro měřidlo
  - Vhodnost pro použití s různými teplotami plynů a zároveň různými okolními teplotami
  - Požadavky na instalaci.
  - Pokud je měřidlo konstruováno pouze pro instalace v potrubních zařízeních, kde mohou nastat pouze mírné poruchy průtoku, délka přímého potrubí a veškeré další informace potřebné pro správnou instalaci potrubí.
- Podmínky pro slučitelnost s rozhraními, podsestavami nebo měřidly.

Podle článku 7.6 přílohy I směrnice MID musí být měřicí přístroj navržen tak, aby umožňoval kontrolu měřicích úkolů poté, co byl přístroj uveden na trh a do provozu.

Pokud je to nutné, musí výrobce zajistit speciální vybavení nebo software pro tuto kontrolu

- Zkušební postup musí být popsán v návodu k obsluze spolu s instrukcemi pro organizace dozoru nad trhem a pro osobní opětovné ověření.

4.4 Informace požadované v TEC

Certifikát o přezkoušení typu nebo přezkoumání návrhu může také specifikovat informace, které mají být uvedeny na měřidle nebo které musí být poskytnuty měřidlem, což je například (ale není to omezeno pouze toto):

- Přejímový průtok (může být v testovacím režimu za předpokladu, že TEC popisuje, jak se dostat do testovacího režimu),
- Číslo SW verze a kontrolní součet ⁴), (může být v testovacím režimu za předpokladu, že TEC popisuje, jak se dostat do testovacího režimu),
- Pokud jsou prostřednictvím elektronického indikačního zařízení uvedena jasná a jednoznačná označení, měl by TEC specifikovat, jak zobrazit hodnoty pro tyto parametry.

⁴ viz pokyny pro identifikaci softwaru a kontrolu shody uvedené v návodovém dokumentu WELMEC Guide 7.2, tj. kontrolní součet (CRC) nebo hashovací kód a prezentaci těchto údajů, zejména dle specifických příloh (Extention I) návodového dokumentu 7.2 pro plynoměry.

5 Příklad nápisů

Označení "..." v nápisech parametrů jsou uvedeny jako příklad.

Jiné údaje jsou povoleny, pokud jsou dány směrnicí MID, harmonizovanými normami, normativními dokumenty nebo návodovými dokumenty WELMEC.

- Označení t_m -25...40°C například může být uvedeno takto
- t_m -25°C / 40°C nebo
  - t_m -25°C...40°C nebo
  - t_m -25 / 40°C nebo
  - nebo jiným způsobem určeným MID.

Namísto použití indexů pro označení znaků dolního indexu (například znak „m“, jak je uvedeno výše) lze použít znaky, které mají významně nižší velikost.

5.1 Příklad výrobního štítku

Logo výrobce			CE + M + rok umístění + číslo oznámeného subjektu ⁵⁾
Číslo certifikátu		jiná označení ⁶⁾	EN 1359:1998 + A1:2006
Typ	:	xxxxxxxx	t_m : -25 / 40 °C
Výrobní číslo	:	123456789	t_g : -20 / 40 °C
Rok výroby	:	YYYY	p_{max} : 500 mbar
Třída přesnosti	:	1,5	Q_{max} : 6 m ³ /h Q_{min} : 0,04 m ³ /h
Pulsní číslo	:	0,01 m ³	
V případě převodu objemu na základní podmínky:			
t_{sp} : 20 °C	t_b : 15 °C	p_b : 1013,25 mbar	p_{sp} : 1035 mbar ⁷⁾

Je-li pro správný provoz nutná informace, musí být na měřidle uveden odkaz na manuál nebo jeho grafický znak.

⁵⁾ Na výrobním štítku může být více než jedno číslo oznámeného subjektu, pokud se na postupu posuzování shody podle jiné příslušné směrnice podílejí jiné oznámené subjekty, například dle směrnice EMC, směrnice ATEX a podobně.

⁶⁾ Další označení, která jsou vyžadována podle jiných platných evropských směrnic než směrnice MID.

⁷⁾ V případě, že se přepočítá na objem za základních podmínek provede použitím fixní hodnoty pro předpokládaný tlak, jako alternativa může být tato hodnota uvedena na displeji, k níž se lze dostat dle manuálu.

5.2 Příklady nápisů nebo indikací blízko nebo na počítadle

objem nebo hmotnost za provozních podmínek	přepočtený objem na základní teplotu	přepočtený objem na základní podmínky kromě objemu za provozních podmínek
V jestliže je indikován pouze objem za provozních podmínek nebo m pro hmotnost	V_b společně s t_b a/nebo t_{sp}	V_b společně s P_b a t_b
bezprostředně vedle nejmenší číslice displeje		
m^3 nebo kg	m^3	m^3